

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΑΖΑΡΙΑΔΗΣ

Το «1793» [εκδ. Μεταίχμιο, μετάφραση Γρηγόρη Κονδύλη] είναι το πρώτο μυθιστόρημα του γεννημένου το 1979 Σουηδού Niklas Natt och Dag. Κυκλοφόρησε πρόσφατα στη χώρα μας φέροντας τις περγαμνές του Βραβείου Σουηδικής Ακαδημίας Αστυνομικής Λογοτεχνίας για το καλύτερο βιβλίο της χρονιάς (2018) στη Σουηδία. Είναι μάλιστα το πρώτο μυθιστόρημα του συγγραφέα και ήδη έχει μεταφραστεί σε περισσότερες από 30 χώρες.

Η πλοκή τοποθετείται στη Στοκχόλμη του 1793, λίγα χρόνια μετά τη Γαλλική Επανάσταση και τη λήξη του ρωσοσουηδικού πολέμου, αλλά και σχεδόν έναν χρόνο μετά τη δολοφονία του βασιλιά της Σουηδίας Γουσταύου Γ'. Η λυσσαλέα μάχη των επιγόνων του για τη διαδοχή, μέσα σε ένα κλίμα διαφθοράς

Ο Niklas Natt och Dag αποδίδει το ιστορικό κλίμα της εποχής με τη μέγιστη δυνατή ρεαλιστικότητα

και αλληλοσπαραγμού, φαίνεται να κλιμακώνεται επικίνδυνα. Η εξουσία κλείνει το μάτι σαν πολύφερνη νύφη και προτρέπει στις διάφορες φατρίες να εξαντλήσουν το βρώμικο και ανήθικο σπλοστάσιό τους για να την κατακτήσουν, με αποτέλεσμα ένα κρυφό, αλλά ανελέητο πόλεμο που παραλύει ουσιαστικά τη λειτουργία της κοινωνίας. Μέσα σ' ένα ζοφερό έως απολύτως απάνθρωπο περιβάλλον, όπου η ανθρώπινη ζωή απαξιώνεται πλήρως, η άρχουσα τάξη έχει στόχο την προώθηση των συμφερόντων της στο παιχνίδι της εξουσίας. Απολαμβάνει απροκάλυπτα τη δύναμή της, επιδίδεται σε όργια ρωμαϊκού τύπου για να ικανοποιήσει αρρωστημένα βίτσια, εξευτελίζοντας κάθε έννοια ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Όσο για τα λαϊκά στρώματα... Παλεύουν απλώς και μόνο να επιβιώσουν μέσα σε ένα ασφυκτικό δίχτυ από ανθυμινικές συνθήκες διαβίωσης, πορνεία, κλοπές, μέχρι και αναίτιους ακρωτηριασμούς.

Η υψηλή κοινωνία

Στο πρώτο μέρος γνωρίζουμε τον Ζαν Μίκαελ Καρντέλ, μονόχειρα πρώην στρατιώτη του σουηδικού στρατού στον πόλεμο με τη Ρωσία και μέλος της Αποσπασμένης Φρουράς της πόλης. Ο Καρντέλ ανακαλύπτει ένα ακρωτηριασμένο πτώμα στην όχθη της λίμνης Φατμπούρεν. Όταν αναλαμβάνει την εξιχνίαση της υπόθεσης ο Σέσιλ Βίνγκε, ένας δικηγόρος που έχει εγκαταλείψει μια πολλά υποσχόμενη καριέρα και δουλεύει ως σύμβουλος ερευνητής στην Πολιταρχία (την αστυνομία της εποχής), θα ζητήσει τη συνεργασία του Καρντέλ.

Το κίνητρό τους είναι η απόδοση δικαιοσύνης. Έτι περαιτέρω για τον Βίνγκε είναι κι ένας απελπισμένος αγώνας ενάντια στη φυματίωση, η οποία μέρα με τη μέρα τον φέρνει όλο και πιο κοντά στον θάνατο. Η έρευνα που διεξάγει αυτό το παράξενο, αταίριαστο ζευγάρι θα τους φέρει γρήγορα αντιμέτωπους με την υψηλή κοινωνία της Στοκχόλμης, απειλώντας την με την αποκάλυψη των σκοτεινών μυστικών της.

Στο δεύτερο μέρος και στο τρίτο μέρος συναντάμε τον Κριστόφερ Μπιλξ και την Άννα Στίνα Κναπ. Ο πρώτος είναι γιος αγρότη που έχει εγκαταλείψει τα σχέδιά του να γίνει γιατρός και έχει υποκύψει στη γοητεία της

«μεγάλης» και «εύκολης» ζωής της πόλης, ενώ η Κναπ στέλνεται, με βάση ψευδείς κατηγορίες, στη φυλακή και ο μόνος τρόπος για να επιβιώσει είναι να δραπετευτεί. Στο τέταρτο μέρος του μυθιστορήματος, τέλος, όλες οι επιμέρους παράλληλες ιστορίες θα έρθουν με αριστοτεχνικό τρόπο – σαν μικροί παραπλοήματα – να συμβάλουν στο ρεύμα του μεγάλου ποταμού: της υπόθεσης δηλαδή για τον εντοπισμό της ταυτότητας του ακρωτηριασμένου πτώματος, την οποία επιζητούν απεγνωσμένα ο Βίνγκε κι ο Καρντέλ. Κι αυτό είναι ίσως το πιο δυνατό σημείο του «1793». Ακριβώς αυτός ο μαεστρικός τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας καταφέρνει να συνδυάσει αρμονικά όλα τα στοιχεία που έχουν

προηγηθεί για να μας οδηγήσει στο γκραν φινάλε του βιβλίου.

Ιστορική έρευνα

Πριν απ' όλα πρέπει να τονίσουμε την εξαντλητική έρευνα του συγγραφέα για την ταραγμένη ιστορική περίοδο κατά την οποία εκτυλίσσεται η πλοκή του μυθιστορήματος. Από τη μια πλευρά έχουμε τις επιπτώσεις του πολέμου με τη Ρωσία για τα εδάφη της Φινλανδίας, που ουσιαστικά δεν είχε κανένα αποτέλεσμα, πλην της κλιμάκωσης της οικονομικής κρίσης και της συνακόλουθης εξαθλίωσης των κατώτερων στρωμάτων της κοινωνίας, καθώς οι κακές σοδειές οδηγούν στον λιμό. Από την άλλη, τα επακόλουθα

της Γαλλικής Επανάστασης, που έχει προκαλέσει αναταράξεις ήδη στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και πανικό στους κόλπους της αριστοκρατίας. Ο φόβος είναι προφανής: τα ιδεολογικά προϊόντα της επανάστασης θα φτάσουν αργά ή γρήγορα και στη δική τους αυλή.

Ο Niklas Natt och Dag έχει αφιερώσει πολύ χρόνο στην ιστορική μελέτη. Έχει κατορθώσει να αποδώσει το ιστορικό κλίμα της εποχής με τη μέγιστη δυνατή ρεαλιστικότητα. Ως αποτέλεσμα όχι μόνο σέβεται τον «ιστορικό» χαρακτήρα του πολυδιάστατου μυθιστορήματός του, αλλά παράλληλα μας δίνει εξαιρετικά πολύτιμα στοιχεία για την κοινωνική ζωή της Σουηδίας τη συγκεκριμένη εποχή. Ενδεικτικά

Niklas Natt och Dag Δύο ντετέκτιβ στη Σουηδία του 1793

Ο πρωτοεμφανιζόμενος συγγραφέας κερδίζει τις εντυπώσεις μεταφέροντας τη δράση στη Σκανδιναβία μετά τη Γαλλική Επανάσταση

Ο «Γουσταύος Γ' με τους αδελφούς του», πίνακας του Αλεξάντερ Ρόσλιν (1771). Η υπόθεση του «1793» εκτυλίσσεται έναν χρόνο μετά τον θάνατο του σουηδικού βασιλιά, που απεικονίζεται στα αριστερά του Φρειδερίκου (κέντρο) και του Κάρολου

παραδείγματα αλιεύει κανείς καθ' όλη τη διάρκεια της ανάγνωσης... Η οργάνωση που είχε η αστυνομία της εποχής. Η φρουρά της πόλης στελεχωμένη από τους «Κόρβαρ» («Λουκάνικους») και η Αποσπασμένη Φρουρά με μέλη τους «Κνέντελ» («Πατατο-κεφτέδες») αποτελούν τα βασικά όργανα της πολιτείας και ουσιαστικά επιβάλλουν την τάξη με βάση τον δικό τους προσωπικό κώδικα. Το κτίριο όπου στεγάζεται η Πολιταρχία, η Ιντεμπίετουςκα, αποτελεί βασίλειο της διαφθοράς και της διαπλοκής των κυβερνητικών αξιωματούχων. Μέχρι και η μεγάλη πυρκαγιά της Στοκχόλμης το 1759, η οποία ξέσπασε στο ανατολικό Σέντερμαλμ, κατέστρεψε ολοσχερώς την

Ο συγγραφέας Niklas Natt och Dag

ιστορική εκκλησία της Μαρίας Μαγδαληνής και άφησε 2.000 άστεγους.

Ο Niklas Natt och Dag σπίνει την ιστορία του πρώτου του βιβλίου «1793: Τότε που βασίλευε η βία» μέσα σ' ένα ολοσκότεινο σκηνικό, όπου κυριαρχούν η ματαίωση κάθε προσδοκίας, η εξαιθλίωση, η παραίτηση και τελικά η οριστική κι αμετάκλητη διάλυση του ανθρώπινου χαρακτήρα. Κατορθώνει να συνθέσει ένα εξαιρετικό έργο, που κινείται σε πολλαπλά επίπεδα με ζηλευτή αρμονία και παράλληλα ανοίγει την πόρτα σε μια διάσταση που μέχρι τώρα εγώ προσωπικά δεν είχα διεισδύσει.

«Πολυμορφικό» νουάρ

Πολλοί λένε ότι το «1793» αποτελεί ένα ιστορικό αστυνομικό μυθιστόρημα με νουάρ ατμόσφαιρα και στοιχεία θρίλερ, ενώ την ίδια στιγμή αποτελεί μια ρεαλιστική ηθογραφία της εποχής. Άλλοι διευρύνουν ακόμη περισσότερο την οπτική τους γωνία, υποστηρίζοντας ότι είναι δείγμα του ιστορικού αστυνομικού μυθιστορήματος που τοποθετείται πλήρως σε παρελθούσα χρονική περίοδο, ενώ έχει γραφτεί σε μεταγενέστερη. Οι περισσότεροι συγκλίνουν στην άποψη ότι είναι ένα από τα ελάχιστα ιστορικά αστυνομικά στη σύγχρονη σκανδιναβική αστυνομική λογοτεχνία.

Συμφωνώντας στα προαναφερόμενα, θα ήθελα να προσθέσω την, ως συνήθως, αιρετική άποψή μου θεωρώντας το «1793» ως «πολυδιάστατο και πολυμορφικό» μυθιστόρημα, όχι μόνο επειδή λειτουργεί σε πολλά, παράλληλα επίπεδα, αλλά, ακόμη σημαντικότερο, επειδή διαθέτει πολλές πλευρές διαφορετικών ειδών μυθιστορημάτων. Είναι ιστορικό, είναι αστυνομικό, είναι ψυχολογικό, είναι θρίλερ, είναι και κοινωνικό. Είναι όλα αυτά μαζί. Μπορεί κάποιος να το κατατάξει σε μια από αυτές τις κατηγορίες; Νομίζω πως όχι. Αν πάλι θέλεις να του βάλεις σώνει και καλά μια ετικέττα, θα χρειαστείς μια λέξη που να περιέχει όλα αυτά τα επίθετα. Μια λέξη σιδηρόδρομο ... Εξ ου και ο όρος «πολυμορφικό». Σαν αυτοκίνητο που κάνει το ίδιο καλά πολλές δουλειές.

Ειδική μνεία για τη μετάφραση. Ο αποκλειστικός μεταφραστής του Arne Dahl, Γρηγόρης Κονδύλης, εδώ ξεπερνάει τον εαυτό του. Νομίζω ότι η δουλειά του συμβάλλει αποφασιστικά στην απογείωση του κειμένου. Ο Niklas Natt och Dag, που αποδέχεται ως επιρροές τους Ουμπέρτο Εκο, Κόρμακ ΜακΚάρθι, Ντέιβιντ Μίτσελ, μέχρι και τους Ρουσό και Ντε Σαντ, υπόσχεται να μας συναρπάσει λιάν προσεχώς, καθώς το «1793» αποτελεί το πρώτο μέρος μιας τριλογίας, το οποίο ακολουθούν τα «1794» και «1795», που θα καλύψουν όλη τη χρονική περίοδο του μεσοδιαστήματος χωρίς βασιλεία στη Σουηδία.

Niklas Natt och Dag
**1793: ΤΟΤΕ ΠΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΕ Η ΒΙΑ**

Μτφ. Γρηγόρης Κονδύλης, σελ. 560
Τιμή: 18,80 ευρώ